

گزارش طرح تحقیقاتی :

بررسی نظرات مدیران، برنامه‌ریزان و مخاطبین در باره اثربخشی یادواره شهید فهمیده و شهدای دانش‌آموز*

مجری: محمدعلی هرمزی‌زاده

فصلنامه مطالعات بسیج، سال هفتم، شماره ۲۵، زمستان ۱۳۸۳

طرح مسأله

در سالهای اخیر هر چند در بزرگداشت و یادواره شهدای دوران دفاع مقدس طرحهای فرهنگی - مردمی بسیاری در قالب فرهنگی - هنری و اجتماعی اجرا شده، لیکن حجم و عمق این پدیده‌ها و حوادث، به قدری زیاد است که سالیان سال می‌تواند برنامه‌ها و اهداف فرهنگی بسیاری را تغذیه کند.

آثار معنوی و تربیتی شهدای دانش‌آموز، سالیان سال بر رفتار سازمانی دانش‌آموزان مؤثر واقع خواهد شد، لیکن نهادهای فرهنگی کردن به منظور ماندگاری درازمدت در تاریخ ادبیات حماسه‌های کشور، نیازمند برنامه‌ریزی مطالعه شده است. تاکنون برنامه‌های زیادی در این رابطه برگزار شده که یادواره شهدای دانش‌آموز از جمله آنهاست. این یادواره با هدف ارائه الگوی نمادین و نهادینه کردن یادواره شهدای دانش‌آموز در سطح ملی، در سال جاری اجرا شد که با توجه به ثبت روز ملی آن در شورای فرهنگ عمومی، با همکاری ارگانهای دولتی با محوریت نیروی مقاومت بسیج همه ساله اجرا خواهد شد.

* این طرح در مرکز سنجش افکار سازمان تحقیقات و مطالعات بسیج به اجرا در آمده است.

لذا با توجه به اهمیت موضوع و لزوم برخورد منطقی و عملی با آن، بررسی اثربخشی آن در اولویت کاری قرار گرفت.

۱- تکریم و زنده نگه داشتن یاد و خاطره شهدای دانش‌آموز و تجدید عهد و میثاق با شهدا؛

۲- ارائه الگوهای ارزشی و ماندگار در میان نسل سوم انقلاب؛

۳- جهت‌دهی فعالیتهای فرهنگی - هنری بسیجیان به منظور مقابله با تهاجم فرهنگی؛

۴- تقدیر از دانش‌آموزان بسیجی که در ابعاد مختلف برای انتقال فرهنگ دفاع مقدس تلاش می‌کنند؛

۵- تقویت سازماندهی و انسجام گروهی اعضا از طریق برگزاری مراسم و اجرای برنامه‌های متنوع؛

۶- تبیین تاریخ دفاع مقدس و نقش و جایگاه دانش‌آموزان در عرصه‌های دفاع از انقلاب و ارزشهای متعالی آن.

نوع و روش تحقیق

این تحقیق از نوع نظرسنجی است. ابزار سنجش در این تحقیق، پرسشنامه بوده که براساس تحقیقات مقدماتی انجام شده در این زمینه، تهیه و برای سنجش اعتبار آن از نظرات کارشناسان و محققان استفاده و پرسشنامه نهایی تهیه و اجرا شده است.

جامعه آماری این تحقیق عبارتند از :

۱- کلیه دانش‌آموزان شرکت‌کننده در یادواره شهید فهمیده؛

۲- کلیه مسئولین و مجریان یادواره شهید فهمیده؛

۳- کلیه برنامه‌ریزان و سیاستگذاران یادواره شهید فهمیده.

که در سراسر کشور و کلیه مناطق انجام شده است. لذا به دلیل ارزیابی دقیق این دوره، کلیه دانش‌آموزان شرکت‌کننده در یادواره شهید فهمیده و مسئولین و مجریان و همچنین کلیه برنامه‌ریزان و سیاستگذاران این یادواره مورد سنجش قرار گرفتند.

در این تحقیق به دلیل ارزشیابی دقیق طرح یادواره شهید فهمیده و درخواست کاربران طرح، در قسمت دانش‌آموزی در مرحله اول کلیه مناطق جزو نمونه آماری این تحقیق بوده‌اند. اما در مرحله دوم، تعیین شهرستانها و نواحی نمونه‌گیری صورت گرفت و از هر

منطقه دو شهرستان یا ناحیه به صورت تصادفی انتخاب شد. پس از آن در مرحله سوم، تعیین شرکت‌کنندگان در این دوره و تهیه فهرست انجام شد و با مراجعه به مدرسه، افراد نمونه انتخاب و با آنها مصاحبه صورت گرفت. اما در بخش برنامه‌ریزان نمونه‌گیری صورت نگرفت و از کلیه افراد برنامه‌ریز و سیاستگذار در این بخش، مصاحبه به عمل آمد. در قسمت مجریان هم کلیه مجریان شهرهای نمونه مورد مصاحبه قرار گرفته‌اند.

حجم نمونه در این تحقیق در بخش برنامه‌ریزان، همه افراد مورد ارزیابی قرار گرفته‌اند که حدود ۲۰ نفر بودند که به دلیل عدم تکمیل پرسشنامه توسط چند نفر، تعداد پرسشنامه این بخش ۱۵ عدد بوده است. در بخش مجریان نیز با توجه به وجود افراد مجری در شهرهای نمونه، تمام افراد مجری در آن نواحی مورد ارزیابی قرار گرفتند و از ۲۰ نفر تعیین شده، به دلیل عدم تکمیل پرسشنامه توسط چند نفر، ۱۵ پرسشنامه تکمیل شد. در بخش دانش‌آموزی، حجم نمونه حدود ۱۳۰۰ نفر بود که به دلیل تنوع مناطق و نواحی تعیین شده و همچنین عدم تکمیل پرسشنامه توسط چند استان، تعداد ۱۱۶۹ عدد پرسشنامه تکمیل و مورد ارزیابی قرار گرفته است.

پس از گردآوری اطلاعات، کار ورود اطلاعات و داده‌ها به رایانه انجام و پس از انجام کار، پردازش و تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها با استفاده از برنامه SPSS انجام شد و برای توصیف تحقیق، از جداول فراوانی داده‌ها و آمارهای توصیفی (مانند درصد ستونی) و برای بخش تحلیلی، از آزمون آماری کای اسکور استفاده شده است.

نتایج تحقیق

پژوهش "ارزشیابی یادواره شهید فهمیده و شهدای دانش‌آموز" با روش پیمایشی و در بین سه گروه دانش‌آموزی، مجریان و برنامه‌ریزان انجام شد. برخی از مهمترین یافته‌های آن به شرح ذیل است:

- ۱۰ درصد از دانش‌آموزان در حد "خیلی زیاد"، ۲۴ درصد "زیاد"، ۴۹ درصد در حد "متوسط"، ۱۳ درصد در حد "کم" و ۴ درصد در حد "خیلی کم"، با زندگی‌نامه شهید فهمیده آشنا بوده‌اند.

- ۳۸ درصد از پاسخگویان از طریق "بسیج مدرسه"، ۲۰ درصد از طریق "مسجد و پایگاه بسیج"، ۱۷ درصد از طریق "تلویزیون"، ۶ درصد به وسیله

- “مطبوعات”، ۳ درصد از طریق “بروشور و پوستر” و ۲ درصد از طریق “رادیو”، با برنامه‌های یادواره شهید فهمیده آشنا شده‌اند.
- ۳۹ درصد از دانش‌آموزان در حد “خیلی زیاد”، ۲۶ درصد در “حد زیاد”، ۲۲ درصد تا حد “متوسط”، ۸ درصد در حد “کم” و ۵ درصد در حد “خیلی کم” از طریق مراسم گرامیداشت شهید فهمیده و شهدای دانش‌آموزی با فداکاریهای رزمندگان در دوران دفاع مقدس آشنا شده‌اند. دختران (۸۴ درصد) و دانش‌آموزان دوره متوسطه بیش از سایرین چنین نظری داشته‌اند.
- ۱۲ درصد از دانش‌آموزان در حد “خیلی زیاد”، ۱۷ درصد در حد “زیاد”، ۳۶ درصد در حد “متوسط”، ۲۲ درصد در حد “کم” و ۱۳ درصد در حد “خیلی کم” در برنامه‌هایی مانند مراسم گرامیداشت شهدا و ... شرکت کرده‌اند. پسران (۳۱ درصد) و دانش‌آموزان دوره راهنمایی (۳۱ درصد) بیش از سایرین در این برنامه‌ها شرکت کرده‌اند.
- ۴۱ درصد از دانش‌آموزان در حد “خیلی زیاد”، ۱۴ درصد در حد “زیاد”، ۱۹ درصد در حد “متوسط”، ۱۲ درصد در حد “کم” و ۱۴ درصد در حد “خیلی کم” تمایل به حضور در جبهه، در صورت وقوع جنگ مجدد را دارند. دختران (۱۸ درصد) و دانش‌آموزان دوره متوسطه (۸۱ درصد) بیش از سایرین در حد زیاد و خیلی زیاد علاقه به حضور در جبهه را دارند.
- مهمترین اثرات یادواره شهید فهمیده و شهدای دانش‌آموز، “افزایش آمادگی خدمت به کشور، (۸۲ درصد اولویت اول)، “الگو قراردادن اخلاق شهدای دانش‌آموز” (۷۹ درصد اولویت دوم)، “آمادگی بیشتر برای دفاع از کشور” (۷۳ درصد اولویت اول)، “توجه به مسائل معنوی و دینی” (۴۵ درصد اولویت اول)، “افزایش احساس تعهد به آرمانهای شهدا” (۴۴ درصد اولویت اول) و “افزایش روحیه حماسی و سلحشوری” (۲۲ درصد اولویت اول) بوده است.
- جهت تشکیل و برگزاری یادواره شهید فهمیده و شهدای دانش‌آموز، ۸ درصد از پاسخگویان در حد “خیلی زیاد”، ۲۰ درصد در حد “زیاد”، ۳۹ درصد در حد “متوسط”، ۲۰ درصد “کم” و ۱۳ درصد در حد “خیلی کم”، درخواست

کمک و همکاری کرده‌اند. از دختران (۳۴ درصد) و دانش‌آموزان مقطع راهنمایی (۳۱ درصد) بیش از سایرین جهت تشکیل و برگزاری یادواره شهید فهمیده درخواست کمک و همکاری گردیده است

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

ثرويشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی